

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ЗВІТ

ПРО РОБОТУ ПРАВЛІННЯ
ТА ВИКОНАВЧОЇ ДИРЕКЦІЇ
АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ

2021

ПРО АМУ

Асоціація міст України (АМУ) – це найавторитетніша в Україні недержавна організація, що представляє позицію та захищає права місцевого самоврядування. АМУ була створена у 1992 році.

Асоціація міст України має статус Всеукраїнської відповідно до Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування».

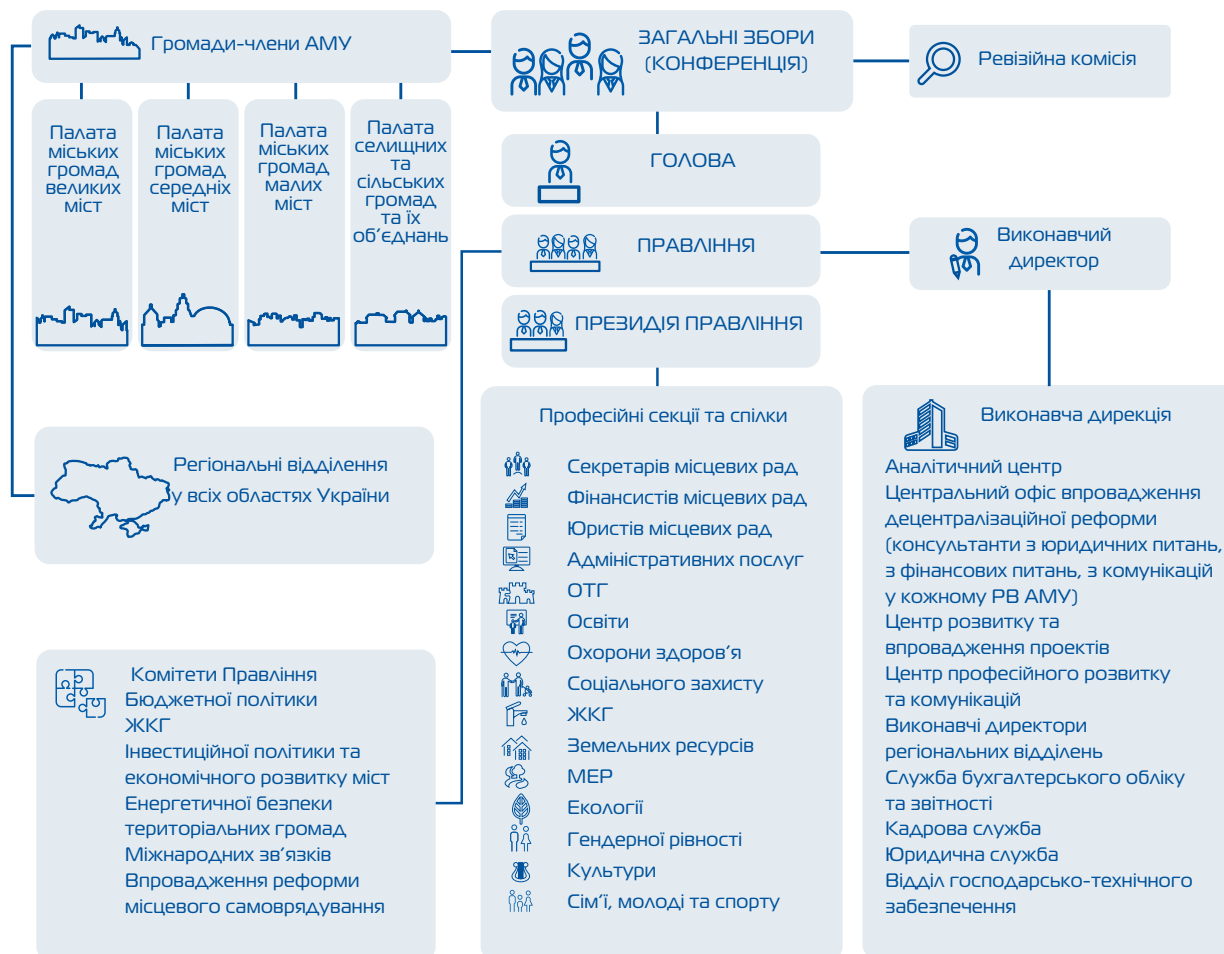
Голова Асоціації міст України
Київський міський голова
Віталій Кличко

Виконавчий директор
Асоціації міст України
Олександр Слобожан

СТРУКТУРА АМУ

ДІЯЛЬНІСТЬ

Політичний діалог

AMU представляє та відстоює інтереси місцевого самоврядування в політичному діалозі на центральному та регіональному рівнях

Представники AMU взяли участь у:

54 засіданнях Уряду
116 засіданнях Урядових комітетів

102 засіданнях парламентських Комітетів

AMU уклала **2** меморандуми з центральною владою щодо врегулювання проблемних питань комунальної енергетики

AMU провела:

День діалогу з владою за участі Голови Верховної Ради України, народних депутатів представників Уряду, **489** сільських, селищних, міських голів. Уряду передано **196** проблемних питань громад.

8 діалогових заходів за участі представників міністерств та **2500** представників органів місцевого самоврядування

4 регіональні платформи з політичного діалогу у сфері місцевого самоврядування за участі **18** народних депутатів

AMU подала до центральних органів влади **792** звернення на захист інтересів громад:

Звернення AMU до перших осіб держави

Пропозиції AMU врахування інтересів місцевого самоврядування

ЗАВДЯКИ ДІЯМ AMU

Завдяки діям AMU у бюджетному процесі загалом у **2021 році збережено** для всіх територіальних громад **53,7** млрд грн та **залучено** додатковий ресурс на 2021 рік в обсязі **89,2** млрд грн

Прийнято **2** закони:

«Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу» (визначається існування заборгованості з різниці в тарифах та визначається механізм її погашення, забезпечується розстрочення сплати заборгованості за спожиті енергоносії, а також надається можливість списання нарахованих на таку заборгованість штрафних санкцій)

зміни до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин (передача землі державної власності за межами населених пунктів, крім земель, які потрібні державі для виконання її функцій, до власності територіальних громад; встановлення меж територій громад за домовленістю громад; створення правових підстав для здійснення органами місцевого самоврядування контролю за станом використання земель)

Законопроектна та аналітична діяльність

433 експертних висновки до проектів НПА, з них – **272** на офіційні запити від міністерств та парламентських Комітетів
Подано пропозицій до **133** проектів НПА
47 проектів НПА були розроблені АМУ або за участі АМУ

АМУ спільно з органами місцевого самоврядування розробила та впроваджує **9 галузевих стратегій реформ**

ЗЕМЕЛЬНІ
РЕСУРСИ

СОЦІАЛЬНИЙ
ЗАХИСТ

АДМІНІСТРАТИВНІ
ПОСЛУГИ

ОСВІТА

ЖИТЛОВО
КОМУНАЛЬНЕ
ГОСПОДАРСТВО

МІСЦЕВІ
ФІНАНСИ

МІСЦЕВИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ
РОЗВИТОК

ОХОРОНА
ЗДОРОВ'Я

КАДРИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
РОБОТИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ

Організаційна діяльність

XVI Український муніципальний форум: День місцевої демократії та відкритого врядування; День енергоефективності; День Діалогу: Сталий місцевий соціально-економічний розвиток – **500** учасників

14 засідань фахових мереж та Секцій АМУ – **1800** учасників

26 вебінарів – **5 000** учасників, перегляди відео 40 тис.

237 заходів в РВ АМУ – **8155** учасників

Протягом 2020 року АМУ підписала меморандуми про співпрацю з:

- ♦ Професійною спільнотою працівників ЖКГ
- ♦ Меморандум про співпрацю з БО «Національна мережа розвитку локальної філантропії»
- ♦ ГС «Мережа правового розвитку»
- ♦ УКРЕКСІМБАНКОМ
- ♦ ТАКСОМБАНКОМ
- ♦ Проектом PROSTO «Підтримка доступності послуг в Україні»
- ♦ Національною комісією України у справах ЮНЕСКО
- ♦ Асоціацією інноваційної та цифрової освіти
- ♦ Профспільнотою працівників державних установ України
- ♦ Асоціацією «Українська асоціація проектних організацій»
- ♦ ГО «Подільська агенція регіонального розвитку»
- ♦ ТОВ «Біс-Софт»
- ♦ Національною комісією зі стандартів державної мови
- ♦ ГО «Цегрін»
- ♦ ГО «Центр освітніх реформ «Наші діти»
- ♦ Міністерством цифрової трансформації України
- ♦ ТОВ «Національні освітні технології»

Професійний розвиток та обмін досвідом

167 практикумів в РВ АМУ: **72** традиційних та **95** онлайн
7160 учасників

9 дистанційних курсів – **30250** слухачів:

5 – на платформі «Прометеус» з проєктного менеджменту, ефективного бюджетного процесу, гендерного бюджетування, створення інституцій місцевого економічного розвитку та навчання депутатів місцевих рад)

4 – на платформі Острозької академії для громад: енергоменеджмент, розбудова діалогу з жителями, розвиток малого бізнесу, культура

Правова та консультативна допомога

4556 з бюджетних питань

Методичні посібники

- ♦ Порядок розроблення стратегії розвитку територіальної громади
- ♦ Соціальне замовлення як ефективний метод організації надання соціальних послуг
- ♦ Питання оптимізації освітньої мережі
- ♦ Визначення заборгованості з різниці в тарифах
- ♦ Оприлюднення геопросторових даних на національному геопорталі
- ♦ Добірка відповідей на проблемні питання громад щодо законопроекту про старост
- ♦ Боротьба із пандемією COVID-19 очима медиків
- ♦ Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування щодо захисту персональних даних

Вебінари з питань безоплатної правової допомоги та земельних правовідносин проведено для громад Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Луганської, Миколаївської, Рівненської, Тернопільської, Харківської, Херсонської областей (в рамках Меморанду про співпрацю з Координаційним центром з надання правової допомоги Мінюсту)

200
учасників

Сприяння місцевому економічному розвитку

40 громад – **10** договорів про міжмуніципальне співробітництво та **10** проєктів економічного розвитку

8 міст – впровадження концепцій інтегрованого розвитку (інструменти планування та впровадження, узгодження генеральних планів і концепцій).

Трансформація вугільних регіонів

- ♦ Секція шахтарських міст АМУ
- ♦ Участь у роботі Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів
- ♦ АМУ – партнер Мінрегіону у процесі справедливої трансформації вугільних територій

350 учасників

Розробка програми «Великі дані громад» на базі ASMC
Для громад-користувачів ASMC:

9 вебінарів-навчань – **700** учасників

200 консультацій

АМУ залучена до проєкту, що впроваджується від імені уряду Німеччини та ЄС, реалізується GIZ «Використання та імплементація угоди про асоціацію між ЄС та Україною у сфері торгівлі та дії ЄС EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП»

The collage displays a variety of materials from the 'Vishnik' project:

- Top Left:** A screenshot of the 'Vishnik' website (Issue No. 80), featuring news articles and a sidebar with links.
- Top Center:** A large poster titled 'МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ' (Local Self-Government in Ukraine) with a graphic of a person holding a shield and a city skyline.
- Top Right:** A booklet titled 'СТАРОСТИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГРОМАД ТА РОЗ'ЯСНЕННЯ АМУ' (Starostas: Problematic Issues of Communities and Clarifications of the Law), featuring a graphic of question marks and speech bubbles.
- Middle Right:** A booklet titled 'ЗЕРНИК: АДАПТИВНІ ЗАХОДИ АДАПТАЦІЙНИХ ПОСИЛКІВ' (Zerhnik: Adaptive Measures of Adaptive Assistance), showing a map of Ukraine.
- Bottom Left:** A booklet titled 'МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ' (Local Self-Government), featuring a graphic of a person holding a shield.
- Bottom Center:** A booklet titled 'МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ' (Local Self-Government), featuring a graphic of a person holding a shield.
- Bottom Right:** A booklet titled 'МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ' (Local Self-Government), featuring a graphic of a person holding a shield.
- Far Right:** A booklet titled 'МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ' (Local Self-Government), featuring a graphic of a person holding a shield.

Міжнародна діяльність

Членство у РЕМР (з 2002 року)

Співпраця з національними асоціаціями Молдови, Грузії, Білорусії, Франції, Іспанії, Ізраїлю, Хорватії, Польщі, Литви, Канади, Норвегії, Словаччини, Чехії, мережею асоціацій місцевих органів влади Південного Сходу Європи (NALAS)

У 2021 році підписано меморандум про взаєморозуміння з: Конгресом місцевих та регіональних влад Ради Європи, Міжнародною Асоціацією Сіті-менеджерів, ГО «Китайська діаспора в Україні»

Партнерство: АМР США, Уряд Канади, ЮНІСЕФ, ПРООН, Представництво ЄС в Україні, Рада Європи, КМРВ РЄ, Угода мерів, ОЕСР, ОБСЄ, Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ), програма ЄС «U-LEAD з Європою»

Проекти міжнародної технічної допомоги, які Асоціація міст України впроваджувала у 2021 році:

«Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС) за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку

«Сприяння всебічному розвитку громад через аналітику, діалог та співпрацю» за підтримки Програми «U-LEAD з Європою», що реалізується відповідно до грантової угоди між Всеукраїнською асоціацією органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» та Німецьким товариством Міжнародного співробітництва (GIZ).

Міністерство цифрової трансформації України

Міністерство розвитку громад та територій України

«Civic tech - інструмент якісної взаємодії», що реалізувався АМУ спільно з Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа».

Проект «Транскордонне співробітництво між Україною та Словаччиною - CBC4US», який фінансується в рамках Програми Фінансового механізму Європейської економічної зони під назвою: GSCOI, «Програма «Належне врядування та транскордонне співробітництво» (EEA Grants). Проект впроваджують Асоціація міст України (АМУ), Асоціація міст та громад Словаччини (ZMOS), Норвезька асоціація місцевих та регіональних влад (KS) та Словацько-європейське культурне товариство «FEMAN».

Проект отримує грант від Ісландії, Ліхтенштейну та Норвегії через EEA Grants. Проект співфінансується з Державного бюджету Словацької Республіки.

Проект ЮНІСЕФ-АМУ: Обмін найкращими практиками та уроками проекту «Спільно» між муніципалітетами на національному рівні в Україні.

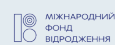
Англійською назва звучить: Sharing best practices and lessons learned from "Jointly" project among municipalities at national level in Ukraine.

Пілотний проект співпраці Асоціації міст України та Проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO

Проект «Створення та організація діяльності навчальної мережі міст з інтегрованого міського розвитку», що реалізується Асоціацією міст України спільно з німецьким товариством міжнародного співробітництва «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» та фінансується Урядами Німеччини та Швейцарії

«Відродження» в рамках спільної ініціативи «EU4USociety»

Проект «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування щодо захисту персональних даних», який реалізується за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «EU4USociety»

Асоціація міст України дякує міжнародним партнерам за співпрацю та підтримку діяльності, спрямовану на поглиблення демократії, впровадження реформ та розвиток українських громад

Найважливіше завдання Асоціації міст України – представлення та захист інтересів територіальних громад у діалозі з центральною владою. АМУ активно долучається до законотворчого процесу, співпрацюючи з парламентськими Комітетами та безпосередньо з народними депутатами, бере участь у засіданнях Уряду з правом дорадчого голосу у питаннях, що стосуються місцевого самоврядування, співпрацює з органами виконавчої влади на центральному та регіональному рівнях через різноманітні робочі групи. Аналітики та експерти Асоціації аналізують проекти нормативно-правових актів, готують висновки щодо їх можливого впливу на місцеве самоврядування, розробляють пропозиції до законодавства, проводять опитування громад. Наприкінці року саме час розповісти про підсумки та результати діяльності АМУ у 2021 році, а також про виклики і завдання на наступний 2022 рік.

I. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЙ АМУ ЩОДО ЗАХИСТУ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД 2021 РОКУ

Завдяки активним діям АМУ вдалося відстояти законодавчі положення, які забезпечили додаткові надходження до бюджетів територіальних громад, та відхилити багато пропозицій, які б чинили негативний вплив на бюджетне забезпечення місцевого самоврядування, в обсязі **53,7 млрд грн**, а саме:

ДОДАТКОВО ЗАЛУЧЕНО 27,4 млрд грн до бюджетів місцевого самоврядування у 2021 році під час доопрацювання змін до Держбюджету-2021 (законопроекти №№ 6297, 6298) в рамках виконання Меморандуму про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері постачання теплової енергії та постачання гарячої води в опалювальному періоді 2021/2022 рр, зокрема:

- **26,9 млрд грн** на погашення заборгованості з різниці в тарифах;
- **512 млн грн** дотації для громад індекс податкоспроможності яких менше 0,9.

ПОПЕРЕДЖЕНО ВТРАТ місцевих бюджетів 26,3 млрд грн внаслідок:

покладання на органи місцевого самоврядування видатків щодо розширення категорій громадян, які мають право на пільговий проїзд та послуги зв'язку, на суму **6 млрд грн** в рік (*повернуто на доопрацювання законопроекти № 4285-І; № 3737; № 5583-І*);

зменшення частки зарахування ПДФО до бюджетів місцевого самоврядування на суму **17,9 млрд грн** у зв'язку із запровадженням загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення (*законопроект № 2683 доопрацьовано з урахуванням зауважень АМУ*);

покладання на органи місцевого самоврядування видатків за безоплатне надання соціальних послуг додатковим категоріям громадян на суму орієнтовно **1,0 млрд грн** (*повернуто на доопрацювання законопроекти № 3028а та № 3028а-І*);

перекладання на органи місцевого самоврядування фінансування раннього втручання в обсязі **1,4 млрд грн** (*затверджено розпорядження КМУ від 15 вересня 2021 року № 1117-р з узгодженими АМУ нормами*);

перекладання на місцеві бюджети виготовлення посвідчень та нагрудних знаків ветеранів війни (*затверджено Урядову постанову від 21.04.2021 № 381 з узгодженими АМУ нормами*).

Крім того, протягом 2021 року АМУ сприяла:

- ♦ розширенню напрямків використання залишків освітньої субвенції – дозволено

використовувати кошти субвенції на закупівлю товарів, робіт і послуг, необхідних для організації безпечного освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, а також на ремонт і придбання обладнання для їдалень (харчоблоків) закладів загальної середньої освіти (*постанова КМУ від 14 квітня 2021 року №361*);

- ♦ публікуванню Державною податковою службою України на офіційному сайті інформації про обсяг реалізованого суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі пального за даними реєстраторів розрахункових операцій (РРО) у розрізі адміністративно-територіальних одиниць;

- ♦ прийняттю Порядку обміну інформацією між органами, що контролюють справляння надходжень бюджету та органами місцевого самоврядування (*постанова КМУ від 16 червня 2021 року №627*).

II. РЕЗУЛЬТАТИ УЧАСТІ АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ У ПІДГОТОВЦІ ТА ДООПРАЦЮВАННІ ПАКЕТУ БЮДЖЕТНИХ ЗАКОНОПРОЄКТІВ НА 2022 РІК

Для забезпечення врахування інтересів місцевого самоврядування Асоціація міст України брала активну участь у підготовці та доопрацюванні законопроекту про Держбюджет-2022 та змін до Бюджетного і Податкового кодексів на всіх стадіях їх розгляду.

Завдяки зусиллям Асоціації міст України загалом на 2022 рік для всіх територіальних громад забезпечено збереження та залучення фінансового ресурсу в обсязі 89,2 млрд грн:

ПЕРЕДБАЧЕНО 12,5 млрд грн в рамках виконання Меморандуму про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері постачання теплової енергії та постачання гарячої води в опалювальному періоді 2021/2022 рр.:

- ♦ **11 млрд грн** – шляхом збільшення на 2022 рік до 64% частки ПДФО, що зараховується до загального фонду відповідних бюджетів місцевого самоврядування за рахунок зменшення доходів державного бюджету від цього податку;

- ♦ **1,5 млрд грн** – додаткова дотація на проведення розрахунків протягом опалювального періоду за енергоносії та комунальні послуги, які споживаються установами, організаціями, підприємствами, що утримуються за рахунок відповідних місцевих бюджетів. Така дотація надаватиметься для бюджетів громад із індексом податкоспроможності менше 0,9.

ЗБІЛЬШЕНО фінансовий ресурс на 39,8 млрд грн:

- ♦ на **8,4 млрд грн** освітню субвенцію, яка передбачена в обсязі 108 млрд грн, що на 8% більше у порівнянні з 2021 роком;

- ♦ на **28,6 млрд грн** обсяг програми державних гарантій медичного обслуговування населення, яка передбачена в обсязі 157,3 млрд грн, що на 22 % більше у порівнянні із 2021 роком;

- ♦ на **2 млрд грн** очікувані надходження плати за землю до бюджетів громад шляхом поновлення індексації нормативної грошової оцінки земель населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення. *Окрім цього, починаючи із 2023 року зростуть очікувані надходження плати за землю до бюджетів громад в частині поновлення індексації нормативної грошової оцінки земель для сільськогосподарських угідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ та перелогів), в тому числі для цілей оподаткування єдиним податком IV групи - сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень);*

- ◆ на **700 млн грн** обсяг ДФРР, який передбачений в обсязі 5,2 млрд грн, що на 15% більше у порівнянні із 2021 роком;
- ◆ на **62,5 млн грн** обсяг субвенції на заходи соціально-економічної компенсації ризику населення, яка передбачена в обсязі 200 млн грн, що на 45% у порівнянні із 2021 роком.

ВПЕРШЕ передбачено:

- ◆ **1,5 млрд грн** субвенції на реалізацію реформи шкільного харчування;
- ◆ **1,5 млрд грн** субвенції на забезпечення пожежної безпеки в закладах загальної середньої освіти;
- ◆ **1 млрд грн** на програму «Питна вода України» на 2022-2026 роки».

ЗБЕРЕЖЕНО 10,3 млрд грн:

- ◆ **9,4 млрд грн** акцизу на пальне (в рамках виконання Меморандуму про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері постачання теплової енергії та постачання гарячої води в опалювальному періоді 2021/2022 рр);
- ◆ **231 млн грн** субвенції на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг;
- ◆ **500 млн грн** субвенції на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності широкосмугового доступу до Інтернету в сільській місцевості;
- ◆ **137,5 млн грн** залишків 2021 року субвенції на заходи соціально-економічної компенсації ризику населення для використання у 2022 році.

Окрім того, під час підготовки змін до Держбюджету-2021 (законопроект №6298) збережено на рахунках місцевих бюджетів залишки 2021 року коштів субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій для використання у 2022 році.

НЕ ДОПУЩЕНО ВТРАТ фінансового ресурсу в обсязі понад 22,6 млрд грн:

- ◆ **9 млрд грн** заборгованості за середньостроковими позиками, яку передбачалося списати з місцевих бюджетів *(законопроект №6062 знято з розгляду)*;
- ◆ **5,7 млрд грн** залишків освітньої субвенції, які пропонувалося вилучати до державного бюджету у разі їх не використання *(законопроект №6062 знято з розгляду)*;
- ◆ доходів від викупу земельних ділянок комунальної власності - передбачалося 70% цих коштів зараховувати до держбюджету *(законопроект №6062 знято з розгляду)*;
- ◆ **5 млрд грн** плати за землю для залізниць, на які пропонувалося надати пільгу *(не допущено включення відповідних норм під час доопрацювання законопроекту №5600 до другого читання)*;
- ◆ **2,9 млрд грн** додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я, яку пропонувалося скасувати *(для забезпечення справедливості АМУ наполягала запровадити формульний розподіл цієї дотації між бюджетами територіальних громад)*.

Завдяки наполегливій позиції АМУ враховано ряд пропозицій органів місцевого самоврядування до Податкового кодексу України (законопроект № 5600), а саме:

- ◆ обов'язок подання органам місцевого самоврядування контролюючими органами звітності у розрізі усіх платників податків, а не лише по юридичним особам;
- ◆ надання **місцевим бюджетам компенсації втрат через звільнення від плати за землю суб'єктів господарювання, що діятимуть у вугільних регіонах** (у 21

населеному пункті вугільних регіонів - Волинська, Львівська, Донецька, Луганська області; ці пільги є тимчасовими, до 1 січня 2037 року, і вводяться з метою сприяння залученню інвестицій та створення нових робочих місць на цих територіях).

Внаслідок зняття з розгляду урядового проекту змін до Бюджетного кодексу України № 6062, зокрема, не допущено ліквідацію бюджету розвитку та надання Мінфіну і місцевим держадміністраціям права ініціювати зупинку рішення про місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

III. УЧАСТЬ АМУ У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА СЕРЕДНЬОСТРОКОВУ ПЕРСПЕКТИВУ В ЧАСТИНІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Асоціація міст України, керуючись нормами Бюджетного кодексу України та Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування», ще у лютому надала пропозиції до Бюджетної декларації на 2022–2024 роки, спрямовані на зміцнення фінансової спроможності місцевого самоврядування.

Завдяки наполегливій позиції АМУ у Бюджетній декларації на 2022–2024 роки закріплено, що державна бюджетна політика щодо місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин у 2022–2024 роках буде спрямована на розвиток середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні, удосконалення міжбюджетного регулювання, зміцнення фінансової спроможності місцевих бюджетів, підвищення прозорості та результативності використання бюджетних ресурсів, а також збереження дворівневої системи міжбюджетних відносин. Такий курс реалізовуватиметься шляхом:

- ◆ подальшого розвитку організаційних, правових та фінансових передумов для зміцнення місцевого самоврядування;
- ◆ складання прогнозів місцевих бюджетів для підвищення передбачуваності та послідовності бюджетної політики на місцевому рівні, узгодження таких прогнозів із середньостроковими програмами соціально-економічного розвитку громад;
- ◆ забезпечення динаміки доходів, що зараховуються до місцевих бюджетів, збереження рівня їх надходжень не нижче 20 відсотків доходів зведеного бюджету України та зменшення частки трансфертів в доходах місцевих бюджетів;
- ◆ удосконалення підходів щодо здійснення горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів відповідно до нового адміністративно-територіального устрою та за результатами реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні;
- ◆ стимулювання соціально-економічного розвитку територій, спрямовуючи кошти державного фонду регіонального розвитку на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку;
- ◆ продовження упорядкування сфер відповідальності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в рамках сформованого за результатами реформи децентралізації адміністративно-територіального устрою.

Асоціація міст України і надалі буде відстоювати інтереси місцевого самоврядування для забезпечення подальшого зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, наполягатиме на залученні додаткових та збереженні важливих для громад ресурсів, попереджуватиме перекладання додаткових повноважень на місцевий рівень без належної компенсації.

АМУ ЗАХИЩАЄ ІНТЕРЕСИ ГРОМАД У ЗАКОНОДАВЧОМУ ПРОЦЕСІ

Асоціація міст України, представляючи та захищаючи інтереси територіальних громад, веде діалог з центральною владою та активно долучається до законотворчого процесу. АМУ на всіх його етапах співпрацює з парламентськими Комітетами, безпосередньо народними депутатами, Урядом.

За підсумками 2021 року Асоціації міст України **вдалося при прийнятті законів або урядових актів відстояти інтереси місцевого самоврядування**, зокрема, у таких сферах:

ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО

► між АМУ, Урядом, НАК «Нафтогаз України» та НКРЕКП було підписано два Меморандуми щодо врегулювання проблемних питань комунальної теплоенергетики

підписання цих політичних документів сприяло ухваленню низки важливих нормативно-правових актів, спрямованих на вирішення проблемних питань комунальної теплоенергетики;

► 14 липня 2021 року Парламентом України був ухвалений Закон України «Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу»

Законом визнається існування заборгованості з різниці в тарифах та визначається механізм її погашення, забезпечується розстрочення сплати заборгованості за спожиті енергоносії, а також надається можливість списання нарахованих на таку заборгованість штрафних санкцій;

► внаслідок тривалого та конструктивного діалогу АМУ з Урядом України та НАК «Нафтогаз України» була досягнута домовленість щодо укладення між підприємствами комунальної теплоенергетики та НАК «Нафтогаз України» трирічного договору на постачання природного газу на пільгових умовах.

Договором зафіксована ціна 7,4 грн/м.куб. (з ПДВ) природного газу для забезпечення теплопостачання та гарячого водопостачання населення та ціна 13,7 грн/м.куб. (без ПДВ) для забезпечення теплопостачанням бюджетних установ та організацій. Зазначеним договором також передбачено можливість відтермінування оплати спожитого природного газу до 45 днів. Таким чином бюджети місцевого самоврядування було убезпечено від додаткових видатків на оплату природного газу для бюджетних установ за ринковою ціною 35-36 грн/м.куб (в грудні 2021 року – 73,2 грн/м.куб), а комунальні підприємства теплопостачання від авансової оплати за природний газ;

► спрощено порядок укладення договорів про надання комунальних послуг

завдяки напрацьованим за участі АМУ змінам до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та підзаконних актів визначено, що такі договори є публічними, таким чином прискорюється їх укладення, забезпечується одномоментний перехід всіх споживачів на нові комунальні послуги та договори, зменшується фінансове навантаження на споживачів та надавачів послуг;

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

► під час доопрацювання законопроекту «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост» № 4535 АМУ вдалося запобігти прийняттю норм щодо ускладнення процедури припинення повноважень старости та запровадження імперативної норми про перезатвердження старост, які вже затверджені на ці посади

це дозволило убезпечити органи місцевого самоврядування від численних судових позовів, додаткових витрат на процедури звільнення старост, а також захистити їх трудові права;

► ініційовано перед Прем'єр-Міністром України проведення перевірки діяльності ОДА та РДА в частині дублювання ними повноважень з контролю за виконанням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень на відповідній території та вжиття заходів для припинення такої практики;

► під час процедури погодження проектів нормативно-правових актів Уряду не допущено прийняття постанови, якою передбачалося покласти на місцеві бюджети витрати на проведення президентських та парламентських виборів;

► при прийнятті постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. №783 щодо упорядкування посадових окладів з огляду на укрупнення територіальних громад Мінфін наполягав на встановленні максимального обмеження премій у розмірі 30%. Завдяки принциповій позиції АМУ ця позиція Мінфіну не була врахована;

► законопроект №4298 (нова редакція Закону «Про місцеві держані адміністрації») у первинній редакції допускав низку вкрай негативних для органів місцевого самоврядування положень. Завдяки проведеній АМУ роботи із законопроекту були виключені положення про регулювання процедури нагляду Уряду та про негайне виконання судових рішень щодо скасування актів органів місцевого самоврядування. Було деталізовано і звужено формальні випадки здійснення нагляду МДА, а також передбачено, що до розгляду справи по суті суд перевіряє дотримання МДА обов'язкових умов нагляду;

► забезпечено зняття з порядку денного нової редакції Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»: законопроект, розроблений Мінрегіоном та профільним парламентським комітетом передбачав суттєві зміни в організації діяльності органів місцевого самоврядування. З огляду на якість законопроекту та необхідність мінімізації ризиків при реорганізації новостворених органів місцевого самоврядування, АМУ домоглася перенесення таких фундаментальних змін на більш пізній час і визначення пріоритетом перегляду галузевих повноважень, які переходять органам місцевого самоврядування та вилучаються у МДА;

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

► відсутність Порядку реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2021 році призвела б до припинення оплати за договором про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій. Завдяки тому, що АМУ постійно звертала увагу у листах до Уряду та Міністерства охорони здоров'я, постановою від 15 лютого 2021 р. № 120 внесено зміни до постанови Уряду від 25 квітня 2018 р. № 410 «Про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій» було пролонговано з 2020 року на I квартал 2021 року договори медичних закладів з НСЗУ. Постановою Уряду від 21 грудня 2020 р. №1299 пролонговано Програму медичних гарантій на I квартал 2021 року з тарифами 2020 року на пакети. Постановою Уряду від 15 лютого 2021 р. №133 затверджено Порядок реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у II-IV кварталах 2021 року з 35 пакетами медичних послуг та тарифи на них;

► не допущено перекладання на органи місцевого самоврядування витрат у 2021 році: в обсязі більше ніж 1,3 млрд грн для забезпечення лікарськими засобами хворих на цукровий діабет протягом I-III кварталів 2021 року; 523 млн грн на закупівлю кисневих концентраторів; 466,4 млн грн на забезпечення централізованою подачею кисню ліжкового фонду закладів охорони здоров'я, які надають стаціонарну медичну допомогу пацієнтам з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2 тощо. Постановою Уряду від 17 листопада 2021р. №1199 збільшено тариф на медичні послуги із стаціонарної допомоги пацієнтам з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, який застосовується під час надання медичної допомоги щонайменше одному пацієнту протягом місяця, визначається як глобальна ставка на місяць;

► завдяки внесенню АМУ пропозицій до Уряду було затверджено Порядок та умови надання у 2021 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я і розподіл обсягу цієї субвенції між місцевими бюджетами (постанова Уряду від 26 січня 2021 р. № 47). Відповідні зміни вносилися постановами від 17.03.2021 №206; від 31.03.2021 №333; від 02.06.2021 №585; від 28.07.2021 №854; від 29.09.2021 №1027; від 11.10.2021 №1069; від 20.10.2021 №1100; від 03.11.2021 №1175; від 03.11.2021 № 1179; від 17.11.2021 №1185. У результаті обсяг фінансування Програми медичних гарантій у 2021 році збільшено з 122,4 млрд грн до 128,7 млрд грн;

► у січні 2021 року АМУ спільно з дослідницькою компанією «Active Group» та Всеукраїнським лікарським товариством провели повторне опитування 9 000 медичних працівників щодо дієвості карантину, умов праці та забезпечення усім необхідним для запобігання поширення епідемії COVID-19. Було отримано думку медиків про вплив епідемії на початок медичної реформи; фінансове забезпечення охорони здоров'я в громадах; реальну ситуацію зі спеціалізованою медичною допомогою в умовах другого етапу реформи. Результати опитування було надіслано до Офісу Президента України, Парламенту, Уряду та до Ради Національної безпеки та оборони України. Указом Президента від 18.08.2021 №369 прийнято невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою та захист медичних працівників, зокрема щодо підвищення їм заробітної плати. Підвищення заробітної плати медикам було враховано у Державному бюджеті на 2022 рік;

► ініційовано розробку обґрунтованої вартості послуг первинної медико-санітарної допомоги – капітаційної ставки для здійснення їх оплати надавачам. Це у перспективі дозволить забезпечити розрахунок з медичними закладами економічно обґрунтованих тарифів та зберегти кошти місцевих бюджетів, що витрачаються на оплату комунальних послуг, для зміцнення матеріально-технічного

стану закладів охорони здоров'я. Наказом Національної служби здоров'я від 26.11.2021 р. №570 «Деякі питання роботи робочої групи з питань аналізу та оцінки проекту методики розрахунку капітальної ставки для оплати медичних послуг, пов'язаних з наданням первинної медичної допомоги у Національній службі здоров'я України» створена відповідна робоча група, до якої увійшли представники виконавчої дирекції АМУ, громад-членів АМУ, закладів охорони здоров'я;

► не допущено переведення комунальних некомерційних підприємств (закладів охорони здоров'я) на рахунки Державного казначейства. АМУ опитала органи місцевого самоврядування з цього приводу і за результатами звернулася до Уряду, чим запобігла просуванню проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до пункту 5 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення» як такого, що негативно вплине на діяльність медичних закладів та зміни в охороні здоров'я;

► не допущено перекидання на органи місцевого самоврядування оплати медичних послуг, що надаються в межах Програми медичних гарантій. Викликом для територіальних громад стала проблема, коли НСЗУ відмовляла медичним закладам у підписанні договорів на певні види медичних послуг з причини відсутності у закладів охорони здоров'я договору на них у 2020 році та даних в електронній системі охорони здоров'я щодо кількості наданих медичних послуг у 2020 році. Підготовлено відповідне звернення до Кабінету Міністрів України з вимогою внести зміни до постанови Уряду 15 лютого 2021 р. №133 від. Результатом стало внесення у жовтні 2021 року Урядом відповідних змін до цієї постанови;

ОСВІТА

► за підтримки АМУ прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо використання майна ліквідованих комунальних закладів середньої освіти у сільській місцевості»

забезпечено можливість для органів місцевого самоврядування передавати в оренду майно ліквідованих комунальних закладів середньої освіти в сільській місцевості;

► встановлено перехідний період щодо запровадження вимог організації харчування в закладах освіти, дитячих закладах оздоровлення та відпочинку і дитячих закладах соціальної сфери, а також встановлення мораторію на застосування штрафних санкцій за результатами перевірок, проведених до 1 січня 2021 року в разі порушень вимог норм харчування, затверджених постановою Уряду № 305 (зміни від 18 серпня 2021 р. № 871);

► за підтримки АМУ прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної профільної середньої освіти», яким виключено норму, що обмежувала можливості органів місцевого самоврядування створювати ліцеї в містах з населенням менше 50 тисяч осіб, в селах та селищах

представницькі органи територіальних громад усіх рівнів можуть виконувати функції засновників ліцеїв, опорні заклади освіти можуть забезпечувати здобуття не лише початкової та базової середньої освіти, а й профільної середньої;

► розпорядженням Уряду від 9 грудня 2021 р. №1619-р «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022—2027 роки» впроваджено можливість передачі цілісних майнових комплексів закладів професійної (професійно-технічної) освіти та повноважень з управління цими закладами не тільки на обласний рівень, а й містам-обласним центрам за їх ініціативи;

► спрощено умови, за яких заклад освіти може працювати в звичному режимі й не переходити на дистанційну форму навчання під час карантинних обмежень, що затверджені постановою Уряду від 9 грудня 2020 р. №1236 (зміни від 24 листопада 2021 р. № 1240);

► не допущено дублювання контрольних заходів за діяльністю органів місцевого самоврядування через відхилення розробленого Державною службою якості освіти проекту Порядку здійснення аналізу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів з питань освіти;

► встановлено партнерські взаємовідносини з Національною комісією України справах ЮНЕСКО, що сприятиме широкому залученню територіальних громад України до участі у заходах, проектах та програмах ЮНЕСКО;

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

► завдяки АМУ з тексту законопроекту, розробленого Офісом Президента, вилучено норми щодо зобов'язання органів місцевого самоврядування виплачувати за рахунок місцевих бюджетів допомогу (в середньому 5 тис. грн) застрахованим особам під час карантину, що потребувало б додаткових витрат з бюджетів громад близько 2 млрд грн. У прийнятому парламентом Законі №1358-IX від 30.03.2021 р. передбачено, що органи місцевого самоврядування мають право виплачувати таку допомогу самостійно у визначеному ними розмірі.

► не допущено покладання на громади обов'язку виплачувати компенсацію жертвам політичних репресій комуністичного тоталітарного режиму. 19 травня Уряд постановою № 535 затвердив Положення щодо виплати компенсації жертвам політичних репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років. Відповідно до положення виплата такої компенсації здійснюється за рахунок обласних бюджетів, хоч у проекті постанови пропонувалось зобов'язати територіальні громади виплачувати цю компенсацію. На сьогодні 18,5 тис. осіб має статус жертв політичних репресій. Грошова компенсація нараховується у розмірі однієї мінімальної заробітної плати за кожний місяць позбавлення волі, але не більше 75 розмірів мінімальних зарплат;

► завдяки АМУ Мінсоцполітики суттєво спростило вимоги до органів місцевого самоврядування для отримання з держбюджету коштів на розвиток соціальних послуг – 21 червня Уряд вніс зміни до постанови № 204.

суттєво спрощено вимоги до органів місцевого самоврядування для отримання з держбюджету коштів на розвиток соціальних послуг в рамках пілотного проекту «Розвиток соціальних послуг». Зокрема, надано право отримувати кошти для надання послуг в комунальних закладах (раніше – виключно на небюджетні) та скасовано вимогу щодо обов'язкової наявності фахівців із соціальної роботи в розрахунку не менше ніж один фахівець на 4 тис. населення. Скасування вищезазначених вимог надають право майже всім ОМС отримати підтримку від держави. У Держбюджеті на 2022 рік на ці цілі передбачено 100 млн гривень;

► передбачено відповідальність держави за виконання рішень суду по судовим позовам, пов'язаних з виплатою допомоги до 5 травня. 26 серпня Уряд затвердив розпорядження № 902, відповідно до якого держава визначила, що забезпечення виплати суми судового збору, виконавчого збору, витрат і штрафів, накладених на органи місцевого самоврядування по рішеннях суду, які виникли внаслідок недоплати державою грошової допомоги ветеранам війни до 5 травня, здійснюється за рахунок коштів держбюджету;

► не допущено навантаження на органи місцевого самоврядування щодо ресурсозатратного «ручного» контролю за використанням сім'ями коштів монетизованого «пакунку малюка». 23 грудня Уряд затвердив постанову, якою вдосконалив порядок надання громадянам монетизованого «пакунку малюка» та контролю за його використанням. Первинний проект постанови передбачав ресурсозатратну та важку процедуру, фактично «ручної» перевірки органами місцевого самоврядування використання зазначених коштів. Після узгоджень норм з АМУ з фінальної редакції постанови виключили зазначені норми;

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТА ВІДКРИТЕ ВРЯДУВАННЯ

► постановою Уряду «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі центрів надання адміністративних послуг» встановлено перелік документів, які мають подаватися для отримання, та строки. Враховано пропозиції АМУ щодо гарантійних листів і збільшення строків для виправлення помилок. Окрім цього АМУ залучена до роботи з розподілу субвенції. Враховуючи величезний попит на цю субвенцію АМУ лобіювала виділення коштів на субвенцію для ЦНАПів і у 2022 році та напрацювала пропозиції щодо більш ефективного її розподілу;

► АМУ надавала пропозиції до проекту Плану дій Ініціативи «Партнерство “Відкритий Уряд”» на 2021-2022 роки щодо проведення навчання громадськості, органів державної влади та місцевого самоврядування роботі з відкритими даними. Пропозиції АМУ було враховано і наразі Мінцифри створило центр компетенцій в сфері відкритих даних – Дія.Відкриті дані, що має на меті підвищення рівня знань про відкриті дані, в тому числі і посадових осіб органів місцевого самоврядування;

МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

► у 2021 році прийнято рамковий законопроект №4416-І, що вносить зміни у Закон України «Про індустриальні парки», у частині оновлення вимог до функціонування індустриальних парків та розширення переліків можливих напрямів ведення діяльності на їх території. У першому читанні схвалено законопроекти «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» (№5688 від 22.06.2021р.) та «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» (№5689 від 22.06.2021р.), які підтримує АМУ як такі, що передбачають надання відповідних податкових пільг та преференцій для учасників та керуючих компаній в індустриальних парках;

► у першому читанні прийнято законопроект №5323 що, вносить зміни до Закону України «Про засади державної регіональної політики» та визначає правовий статус стратегії розвитку територіальної громади;

► АМУ долучилася до вдосконалення законодавчої бази у сфері спрощення органам місцевого самоврядування публічних закупівель (законопроект №5289), державної допомоги (законопроект №5701) та спрощення екологічної оцінки для програм соціально-економічного та культурного розвитку;

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ

► за наполяганням АМУ під час доопрацювання до другого читання Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення приєднання до електричних мереж» №1657-ІХ від 15.07.2021 р. вилучено норми, неприйнятні для місцевого самоврядування, зокрема процедури набуття прав на земельні ділянки без згоди органів місцевого самоврядування; обмеження розміру плати за сервітутне користування розміром земельного податку;

► враховані пропозиції АМУ у Законі України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» №1423-ІХ: передача землі державної власності за межами населених пунктів (крім земель, які потрібні державі для виконання її функцій) до власності територіальних громад; встановлення меж територій громад за домовленістю громад; створення правових підстав для здійснення органами місцевого самоврядування контролю за станом використання земель.